

číté úspěchy v usmíření společnosti. Zároveň však dodává, že tohoto cíle není možné dosáhnout v situaci, kdy jsou jednotlivá hnutí za práva obětí konstantně zneužívána k politickým účelům.

Závěrečnou část knihy *Perspectivas* (Perspektivy) pak plně charakterizuje její název. Na stránkách posledních kapitol se autor kromě pohledu do budoucna vrací ke kritice negativních dopadů na Baskicko v době po 11. září 2001. Tvrdí, že se vedle nové „křížové výpravy proti terorismu“ (s. 226) vinou odhalení křehké pozice národních států „vrátilo do Španělska inkvizice“ což vysvětluje skutečností, že „se nehledají řešení a dohody, ale [že] v dnešním Španělsku platí především síla a zastrahování“ (s. 227) Svá tvrzení opírá o kritiku globalizovaného světa, který vidí „v obrysech atributů křesťanského boha – jednoho a trojjediného. Jeden svět – jeden kapitalismus – s tripolaritou USA, EU a Japonska, ve které místo odpovídající Bohu otci zaujímá americké impérium.“ (s. 153) V této souvislosti spatřuje smysl periferních nacionalismů, které si v nových podmínkách kladou otázky osudu svých kultur i celých společností. V závěrečných úvahách dochází Ramón Zallo k přesvědčení, že nejdůležitější stránkou změn v baskické společnosti musí být vedle mediátorských snah jednoznačně osvěta a vzdělávání, které mají za úkol lidem dokázat, že stav „nenásilí“ je pro demokracii přirozený, a které mají navíc zabránit „vzniku ideologického vakua mezi baskickým a španělským nacionalismem“ (s. 250) Demokratické sebeuvědomění obyvatel Baskicka pak nachází v prostředí, ve kterém by žádný čin teroristů nebyl obhajitelný, ale také v prostředí zavrhuje doktrínu „pacifikace“ Baskicka vládní PP, která hlásá, že v Baskicku „neexistuje žádný politický konflikt ani potřeba změn, nýbrž jen problém terorismu a života s ním“ (s. 226)

Celkově lze recenzovanou publikaci považovat za velmi zdařilý počin představující ucelený pohled jedné strany baskického kon-

fliktu, který je v současnosti možno pokládat za nejkrvavější konflikt na území západní Evropy. Vyhraněné názory a analýzy umírněného levicově nacionalistického akademika, které by mohly znehodnotit kvality práce, jsou díky jasně formulovaným cílům jejím zřejmým kladem a přínosem. Čtenář s jejich pomocí může lépe pochopit názor ideologického proudu, který má mnoho příznivců a přitom není mimo území samotného Baskicka nikterak často prezentován. Z tohoto úhlu pohledu práce představuje velmi vhodný doplňkový materiál ke studiu baskického konfliktu. Z hlediska uspořádání je hlavním pozitivem knihy kvalitní a přehledná organizace, a zejména pak hodnotný poznámkový aparát.

Na závěr je vhodné dodat, že přes své nesporné kvality je práce pro českého čtenáře velmi náročná, neboť předpokládá nejen výbornou orientaci v moderních dějinách i současné politické situaci Baskicka (většina událostí totiž slouží pouze jako objekt více či méně podrobné analýzy či osobní interpretace), ale také znalost mnoha baskických výrazů, které do základní slovní zásoby v oblasti politiky, ekonomie či společenských věd zcela nepatří.

Libor Štěpánek

Śłodkowska Inka

WYBORY 2001 Partie i ich programy

Institut Studiów Politycznych Polskiej Akademii Nauk (ISP PAN), Warszawa, 2001, 250 stran

Poslední parlamentní volby, které se v Polsku odehrály v roce 2001, byly zajímavé hned z několika důvodů. Pravicová vláda byla alternována levicovou vládou koalice Svazu demokratické levice a Unie Práce (SLD-UP). Koaliční spojení postkomunistické levicové

strany SLD s postsolidaritní levicovou stranou UP, která se vždy profilovala jako nesmiřitelný odpůrce komunismu, představuje v polském stranicko-politickém systému velkou změnu. Další zajímavostí voleb bylo, že se opět konaly podle nového volebního řádu. Byla zrušena celostátní krajová listina a pro přepočítání volebních hlasů byla zvolena metoda Sainte-Lagué. Volebního klání se zúčastnilo celkem deset politických stran, přičemž některé z nich byly zcela nové.

Volební strany a jejich programy jsou hlavním předmětem knihy Inky Słodkowské *Wybory 2001. Partie i ich programy*. Kniha obsahuje programy koalice SLD-UP, Volební akce Solidarita¹ (AWS), Unie svobody (UW), Samoobrany Polské republiky, Práva a spravedlivosti (PiS), Polské lidové strany (PSL), Občanské platformy (PO), Hnutí společná alternativa a Ligy polských rodin (LPR). Kniha je členěna do deseti kapitol, přičemž každá kapitola je věnována jedné straně. Každá kapitola obsahuje tedy přetištěný celý volební program a údaje o volebním výboru strany, který je doplněn jmenným seznamem jeho členů a adresou výboru. Tato informace je ještě obohacena o přesný název strany, její zkratku (v případě koalice – zkratku koalice) a volební heslo. V knize je obsažen jmenný rejstřík a seznam zkratek. Kniha navazuje na dřívější publikace Archivu polských politických stran ISP PAN (*Archiw Polskich Partii Politycznych*

ISP PAN). V roce 1995 vyšla opět pod vedením Inky Słodkowské kniha *Programy partii i ugrupowań parlamentarnych 1989–1991* (I. a II.). V roce 2001 pak vyšly volební programy politických stran z let 1991 a 1993², následně byly doplněny knihou, která je předmětem recenze. V celé řadě chybí pouze volební rok 1997.

Kniha je praktickou příručkou pro všechny, kteří se zajímají o polské politické strany a volby. Pozitivní je, že všechny programy jsou otištěny v původní délce a nejsou nijak kráceny ani redakčně upravovány, což umožňuje zajímavé srovnání nejenom, co se obsahu týká, ale i rozsahu jednotlivých programů. Podle mého názoru by kniha mohla být doplněna o shrnující závěr, ve kterém by byly volební programy stran shrnuty a porovnány. Zároveň chápu, že to není ambicí knihy.

Na závěr lze pouze konstatovat, že by obdobnou publikaci, která by se věnovala českému prostředí, odborná veřejnost jistě ocenila.

Anna Matušková

Poznámky:

1. Volební akce Solidarita vyhrála společně s Uníí svobody volby v roce 1997. Vládní koalice AWS-UW se ale záhy rozpadla.
2. *Wybory 1991. Programy partii i ugrupowań politycznych* (Warszawa 2001). *Wybory 1993. Partie i ich programy* (Warszawa 2001).